

Protokół

dwudziestego ósmego posiedzenia 2. sesyi, 2. peryodu Sejmu galicyjskiego z dnia 3. października 1868. r.

Początek posiedzenia o godzinie 10 $\frac{1}{2}$ przed południem

Obecni: Marszałek Książę Leon Sapieha.

Sekretarze: Bawicz, Szujski, Tarnowski St., Pfeiffer.

Posłów 118.

Ze strony rządu c. k. Radca Namiestnictwa: Bartmański.

Protokół 27. posiedzenia odczytany przez Sekretarza Tarnowskiego, przyjęty bez zarzutu.

Sekretarz Tarnowski czyta dalszy ciąg spisu petycyj wniesionych do dnia 3 października 1868. Sekretarz Tarnowski odczytuje interpelację posła Hubickiego i 15 posłów do p. Komisarza rządowego treści: czyli władze odnośne przedsięwzięły dochodzenie celem wysledzenia i ukarania winnych z powodu zaszłego na d. 1. b. m., wypadku powybijania okien w Bóznicy starozakonnych? Komisarz rządowy oświadcza iż odpowie na tę interpelację na jednym z najbliższych posiedzeń.

Sekretarz Tarnowski czyta zaproszenie prezydium Namiestnictwa na uroczyste nabożeństwo, które się odbędzie w d. 4. października, jako w dniu imienin Jego c. k. Apostolskiej Mości.

Sekretarz Bawicz odczytuje interpelację posła Ozarkiewicza i 14. posłów do p. Komisarza Rządowego treści:

1. Dlaczego całkowita spłata gminom w Kozłowie, Wydynowie, i Tułowie, na zabrane pod kolej żelazną Lwowsko Czerniowiecką grunta, dotąd nie nastąpiła?

2. Z jakiej przyczyny podatek (który w przykrem położeniu tamecznego stanu włościńskiego za pomocą egzekucyi bywa ściągany) z gmin wspomnianych na Towarzystwo Lwowsko - Czerniowieckiej kolei żelaznej nie jest dotąd przeniesionym.

Komisarz rządowy oświadcza iż odpowie na tę interpelację na jednym z najbliższych posiedzeń:

Sekretarz Pfeiffer czyta pismo posła Stanisława Tarnowskiego do Księcia Marszałka, w którym składa urząd zastępcy w Wydziale krajowym.

Następuje wybór członka do Rady Państwa z grona posłów większych posiadłości. Skrutatorowie: Ławrowski, Gnoiński Jan, Hoszard, Wężyk, Kocko, Fichauser, Jakóbiak, Polanowski, Wolny.

Po przerwie 5. minut ogłasza poseł Wężyk rezultat wyboru. Na 100 głosujących poseł Szujski otrzymał głosów 70, zatem wybrany.

Z porządku dziennego zdaje poseł Szumańczewski imieniem komisji administracyjnej sprawę o wniosku Wydziału krajowego co do autentycznej interpelacji §. 12. ustawy drogowej z d. 18. sierpnia 1866., oraz o wniosku posła Popiela co do do zmiany tegoż §.

W rozprawie ogólnej zabierają głos przeciw wnioskowi komisji pp. Wolny, Kocko, Gross, Koroluk, Krzczunowicz który stawia wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić!

•Zważywszy: że ustawa drogowa dopiero w r. 1866. została wydana i niemamy dostatecznych doświadczeń, aby należycie osądzić błędy tej ustawy i środki do naprawienia tych błędów.

Ze Sejm przy uchwaleniu §. 12. ustawy drogowej, co do obowiązku obszarów dworskich do dawania materiału drewnianego na drogi, chciał utrzymać zwyczaj dawny który w różnych gminach być może i jest rozmaity — że więc w pojedynczych przypadkach zwyczaj ten powinien być dokładnie wysledzony i zachowywany.

Nie widzi Sejm potrzeby zmiany lub ogólnej interpretaryi tego paragrafu przez nową ustawę i przechodzi nad wnioskami:

1. Wydziału krajowego co do interpelacji §. 12. ustawy drogowej z 18. sierpnia 1866.
2. Posła Popiela.
3. Komisji co do zmiany §. 12. do porządku dziennego.

Dalej przemawiają: przeciw wnioskowi komisji Laskorz — za wnioskiem komisji poseł Skrzyński.

Izba uchwała na wniosek posła Wodzickiego Ludwika zamknięcie dyskusji, pozostawiając głos wszystkim zapisanym mowcom, W dalszym ciągu rozprawy ogólnej przemawiają przeciw wnioskowi komisji posłowie: Kowbasiuk, Kulik, Wiszniewski, Golejewski, Potocki, Grochołski, Krzczunowicz i Wężyk. Za wnioskami komisji: Skrzyński, Paszkowski i sprawozdawca.

Wniosek posła Krzczunowicza upada. Izba na wniosek posła Skrzyńskiego, przystępuje do specjalnej dyskusji nad Art. II. projektowanej przez komisję ustawy. Sprawozdawca prostuje myłkę druku w drugim wierszu ostatniego ustępu, gdzie zamiast słowa «za» umieszczone ma być słowo «zaś».

Poseł Rogawski wnosi: Wysoki Sejm raczy uchwalić:

«wniosek komisji administracyjnej zmierzający do usunięcia §. 12. ustawy z 18. sierpnia 1866. o prestacyach i kompetencji co do dróg publicznych, a zastąpionego dwoma dodatkowymi artykułami, przydziela się Wydziałowi krajowemu do gruntownego zbadania tego przedmiotu, po zasięgnięciu zdań Rad powiatowych i do przedłożenia sejmowi na pierwszej kadencji sejmowej odroczonych wniosków». Poseł Wolny wnosi: Wysoka Izba raczy uchwalić, ażeby zmiana §. 12. ustawy drogowej z d. 18. sierpnia 1866. r. brzmiała: «Roboty przy drogach gminnych rozkładają się na mieszkańców gminy i obszary dworskie według stosunku do podatku».

Poseł Kowalski stawia poprawkę, by ostatni ustęp tego artykułu brzmiał: Więcej jak trzy dni roboty pieszej od jednego robotnika, zaś dwa dni roboty pociągowej od jednego zaprzęgu w ciągu roku wymagać nie można. Przy imiennem głosowaniu upada wniosek posła Rogawskiego §8. głosami przeciw §2. Dalej upada wniosek posła Wolnego

Ks. Marszałek zawiesza posiedzenie o godz. 2. minut 20 do 6. wieczorem.

Dalszy ciąg posiedzenia o godzinie 6. mint 20. wieczorem przy obecności 109. posłów.

Rozprawa szczegółowa nad pojedynczemi ustępami artykułu II. ustawy o zmianie §. 12. ustawy z 18. sierpnia 1866. o prestacyach i kompetencji co do dróg publicznych. Na wniosek posła Wiśniewskiego Izba uchwała odroczenie rozprawy nad tym przedmiotem do jednego z najbliższych posiedzeń. Z tego powodu odroczone także dokonanie rozprawy nad sprawozdaniem komisji administracyjnej co do ustawy o policyi drogowej.

Z porządku dziennego poseł Grochołski zdaje imieniem Wydziału krajowego sprawę co do rządowego przez gminę m. Przemysła podwyższenia opłaty gminnej od słodzonych napojów, i wnosi nie przychylić się do żądania gminnym. Przemysła i przejść nad tym przedmiotem do porządku dziennego. Izba nie przychyliła się do wniosku Wydziału krajowego.

Poseł Grochołski zdaje dalej sprawę a do żądanego przez gminę Winniki pozwolenia zaprowadzenia opłaty czopowego i wnosi, nieprzychylić się do tego żądania i przejść nad takowem do porządku dziennego. Izba uchwała wniosek Wydziału krajowego.

Poseł Badeni zdaje imieniem komisji administracyjnej sprawę o wnioskach Wydziału krajowego zmierzających do zaniechania niektórych dróg krajowych, tudzież budowania nowych lub wykończenia już istniejących dróg krajowych, narazicie o petycyach w tym przedmiocie. W rozprawie nad wnioskami A. i B. komisji przemawiają pp. Potocki Adam, Golejewski, Zyblikiewicz, ks. Dzerowicz, Bocheński — za wnioskami komisji poseł Hubicki i sprawozdawca. Poseł Bocheński wnosi przejście do porządku dziennego nad wnioskiem a. komisji. Izba przychyliła się do tego wniosku, w skutek czego odpada wniosek b. komisji.

Izba przychyliła się do wniosku c. komisji z opuszczeniem wyrazu stosownie do wniosku posła Torosiewicza «Byszów» w §. 1. projektowanej ustawy, i uchwała takową w drugim i trzecim czytaniu uwolniwszy sprawozdawcę od czytania w brzmieniu następującem.

U s t a w a

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, dotycząca przedłużenia drogi krajowej czortków - manasterzyskiej z Manasterzysk do kolei żelaznej lwowsko - czerniowieckiej pod Haliczem.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Megu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Droga krajowa czortków - manasterzyska ma być przedłużona z Manasterzysk na Izabellę, Toustobaby Horóżankę, do dworca kolei lwowsko - czerniowieckiej pod Haliczem.

§. 2.

Przebieg ta z Manasterzysk do Halicza uznaje się za drogę krajową.

Izba przychyliła się do wniosku D. komisji i uchwała projektowaną ustawę w drugim i trzecim czytaniu u-
wolniejszy sprawozdawcę od czytania, jak następuje.

U s t a w a

z dnia . . . . . dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, dotycząca wybudowania drogi krajowej lubelskiej w dalszej przestrzeni od Mogiły do Cła na granicy Królestwa Polskiego.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Megu Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam co następuje:

§. 1.

Droga krajowa lubelska, poczynająca się w Krakowie i do Mogiły wybudowana. ma być dalej aż do Cła na granicy Królestwa Polskiego budowaną.

§. 2.

Przebieg ta od Mogiły do Cła uznaje się za drogę krajową.

W rozprawie nad wnioskiem E. wnosi poseł Sapieha Adam przejście do porządku dziennego nad ustępem 2. tego wniosku. Izba uchwała ustęp 1. wniosku E a uchyla ustęp 2. Następnie Izba uchwała wniosek wniosek F. komisji.

Sprawozdawca wnosi imieniem komisji przejście do porządku dziennego nad petycjami przedłożonemi przez Wydział krajowy do l. 349/68. w przedmiocie dróg krajowych, — powrócić prośby te Wydziałowi krajowemu do zbadania przy sposobności zamierzonego wypracowania ogólnej sieci dróg krajowych, przy czem tenże zwróci swoją uwagę na drogę Tarnowsko - Szczucińską.

Poseł Dzwonkowski wnosi: polecić Wydziałowi krajowemu, aby przy wypracowaniu sieci dróg krajowych uwzględnił drogę Tarnowsko - Dombrowsko - Szczucińską.

Poseł Bocheński wnosi petycje o drogi zachodnich obwodów Galicyi przekazać komisji budżetowej.

Poseł Zyblikiewicz wnosi: petycje przekazać Wydziałowi krajowemu do rozpoznania.

Izba uchwała 2, ustęp wniosku komisji.

Sprawozdawca wnosi imieniem komisji przejście do porządku dziennego nad petycjami do l. 186, 393, i 394, wniesionemi — przesłanie petycji Rady powiatowej Limanowskiej do l. 367., Wydziałowi krajowemu do załatwienia, — przesłanie petycji miasteczka Rudki do l. 419, c. k. prezydium Namiestnictwa do uwzględnienia, — nareszcie odstąpienie petycji właścicieli powiatu Sokalskiego do l. 426, Wydziałowi krajowemu do zbadania i ostatecznego rozstrzygnięcia.

Izba przyjmuje wnioski komisji.

Zamknięcie posiedzenia o godzinie 10. wieczorem.

Przyszłe posiedzenie w Poniedziałek 5. października o 10. zrana.

Porządek dzienny.

1. Sprawozdanie komisji statutowej o petycji miasta Zatora względem wcielenia zamku i folwarków óworskich do gminy
2. Sprawozdanie komisji petycyjnej.
3. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego względem zakazu łapania i sprzedaży ptaków śpiewających i owadożernych.
4. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego względem odłączenia kolonii niemieckiej Dobrzanica od gminy tegoż nazwiska.
5. Pierwsze czytanie wniosku Wydziału krajowego względem pozwolenia gminie Witków powiatu Sokalskiego, na pobór dodatku gminnego do wszystkich podatków bezpośrednich w wysokości 40%.
6. Sprawozdanie komisji sejmowej, do wniosku Wydziału krajowego, względem zabezpieczenia i wykupna prawa propinacyi ustanowionej, w przedmiocie dalszego trwania tejsze komisji po zamknięciu sesji sejmku krajowego.
7. Sprawozdanie komisji budżetowej o fundacyi Hipolita Czajkowskiego.

Leon Książę Sapieha w. r.

Sekretarz
Pfeiffer w. r.

Sekretarz
St. Tarnowski w. r.

Dalszy ciąg petycyj

wniesionych do Sejmu do dnia 3. października 1868 r.

371. Wydział powiatowy w Śniatynie, przez p. ks. Ozarkiewicza przedkłada projekt do zmian w ustawie gminnej.

372. Schneider Antoni, dyurnista Wydziału krajowego przez p. Pietruskiego, o zasiłek pieniężny w celu wydania dzieła pod tytułem: Encyklopedia do krajoznawstwa w Galicyi.

373. Ksiądz Adamowski Kazimierz, kapelan w Mużyłowicach przez p. Morgensterna, użala się na nadużycia, jakich się dopuścił zarząd dóbr w Jaworowie przy wydzieleniu dla niego mieszkania.

374. Gmina Iwonicz przez p. ks. Dietrycha o uwolnienie jej od płacenia 500 złr. na budowę drogi do zdrojowiska w Iwoniczu prowadzącej, i o uznanie tej drogi za krajową.

375. Zwierzchność gminna Rozwadów przez p. Koczyńskiego, robi przedstawienia w celu ustanowienia stosowniejszych siedzib dla Starostw powiatowych.

376. Gmina miasta Przeworska, przez posła Jerzego ks. Czartoryskiego, o ustanowienie seminarjum nauczycielskiego w Jarosławiu.

377. Dr. Morawski Adam i Leśniowski Aleksander, przez posła Rogawskiego, o zarządzenie ażeby sprawa Maryi Ochockiej z Budzynowa przez najwyższy trybunał w Wiedniu niesłusznie zawyrokowana, mogła być na nowo pod obradę wzięta.

378. Zwierzchności gminne, należące do państwa Wielkie Poremby, przez p. Cichosza o przyspieszenie uregulowania ich służebnictw i nadanie im prawa propinacyi.

379. Gmina miasta Tarnowa przez p. Zbyszewskiego o utworzenie tam głównej szkoły realnej.

380. Piaskowski Wojciech był akcesista przy namiestnictwie przez p. Smolkę, o jednoroczną odprawę 367 złr. 50 cent. z powodu sześcioletniej służby przy namiestnictwie.

381. Obywatele miasta Lwowa w liczbie 341 przez p. Smolkę o przyjęcie ustępu w przedłożonym projekcie statutu dla miasta Lwowa, odnoszącego się do zawiadywania sprawami ludności lwowskiej.

382. Mach Franciszek przez p. Smolkę o załatwienie przedłożonego przez niego (do l. 234/5) projektu do umorzenia długu Państwa

---

